

Старогръцки език
НФ
2020-2021

Автори

7.

Климент Римски

Климент Римски е, съгласно преданието, четвърти епископ на Рим (ок. 90-100 сл. Хр.) – след ап. Петър, Лин и Анаклет.¹ От него е запазено едно произведение, което се смята за безспорно: „Първо послание до коринтяни“.

За живота му се знае малко. Древните църковни писатели често го идентифицират с Климент, за когото ап. Павел споменава във „Филипяни“, 4:3.²

Мислело се е, че той е онзи Тит Флавий Климент от императорската фамилия на Флавиите, екзекутиран от Домициан за „безбожие“.³

Ирелей („Против ересите“ III 3,3) и цитиращият го Евсевий („Църковна история“ V,6) смятат, че е познавал апостолите лично и е слушал техните беседи. Климент Александрийски („Стромата“ IV 17, 105) го нарича „апостол“.

Двете „Послания до коринтяни“ са включени в Александрийския кодекс на Библията (V в.) като част от Новия завет. Първото от тях е запазено и в преводи на латински, сирийски и коптски (в кодекс от IV в.).

С вековете около личността му се натрупват легенди. Към края на III в. са създадени „Клементините“ – литературно-богословско произведение от жанра романидиалог. Там той е представен като трети син на знатни родители, които по различно време напуснали Рим заедно с братята му и го оставили на грижите на други. След като станал пълнолетен, той се отправил към източното Средиземноморие, за да ги потърси. По пътя се срещнал с Варнава, който го запознал с ап. Петър. Следва разказ за техните разговори и пътувания, в течение на които Климент открива роднините си.

Запазени са два варианта на романа: „Беседи“ (Ὁμιλίαι) в 20 книги на гръцки, и „Разпознавания“ (Recognitiones) в 10 книги – сигурно също написани на гръцки, но оцелели само в латинския превод на Руфин Аквилейски.

Смятало се, че е бил заточен в Таврида. Известна е историята за откриването на мощите му и пренасянето им в Рим, разказана в пространното житие на св. Константин-Кирил Философ.⁴

¹ Евсевий. „Църковна история“ III, гл. 4, 34; Иероним. „За знаменитите мъже“, 15.

² Ориген, „Коментар към Иоан“: PG 14, 293; Евсевий. „Църковна история“ III, гл. 4,9,15; Иероним. „За знаменитите мъже“, 15.

³ Бил е консул през 95 сл.Хр. „През тази година Домициан уби, заедно с много други, и консула Климент Флавий, макар че му беше братовчед и женен за Флавия Домицила, която също му беше роднина. Двамата получиха обвинение в безбожие, по което бяха осъдени и мнозина други, усвояващи юдейските нрави – и едни от тях загинаха, а други бяха лишени от имуществото си. Домицила беше изпратена в изгнание, на Пандатерия“ (Дион Касий. „Римска история“ LXVII, 14). Светоний казва следното: „Накрая убил внезапно по съвсем слабо подозрение братовчед си Флавий Клемент, най-презрян ленивец, едва ли не по време на консулството му“ („Домициан“. Превод Анна Николова, 1983/2002).

⁴ Сюжетът на „Клементините“, заедно с разказите в появилото се вероятно през IV в. „Мъченичество на св. Климент“ и намирането на мощите в Херсонес (Таврида, Крим) от Константин Кирил, са обединени в „Жития на светиите“ на Димитрий Ростовски (25 ноември).

Приписват му се две „Увещения към девиците“⁵ и „Апостолски постановления“ в 8 книги.

Литература:

„Apostolic fathers“, vol. I. With an English translation of K. Lake. London; NY, 1912
„Християнство. Енциклопедическият словарь“. Т. 1. Гл. редактор С.С. Аверинцев. М. „Большая Российская энциклопедия“, 1993 (Климент Римский, Климентини)
„Православна енциклопедия“ - <https://www.pravenc.ru/> (Климент Римский)

На български:

„Св. Климент Римски“ в Илия Цоневски. „Патрология“. Синодално издателство, 1986 (стр. 57-67)

Климент Римски. „Две послания до коринтяните“. Двуетично издание, с превод и коментар на Д. Димитров. Синодално издателство, 2011.

„Житие и страдание на св свцмчк Климент, папа Римски“ в: Св. Димитрий Ростовски. „Жития на светиите“, ноември. Света гора. Славянобългарски манастир „Св. вмчк Георги Зограф“, 2008

Из

Иренеи Лионски. „Против ересите“ III, 3, 5-16

Μετὰ τοῦτων δὲ τρίτῳ τόπῳ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων τὴν ἐπισκοπὴν κληροῦται Κλήμης, ὁ καὶ ἑωρακὼς τοὺς μακαρίους ἀποστόλους καὶ συμβεβληκῶς αὐτοῖς, καὶ ἔτι ἕναυλον τὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων καὶ τὴν παράδοσιν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων, οὐ μόνος· ἔτι γὰρ πολλοὶ ὑπελείποντο τότε ὑπὸ τῶν ἀποστόλων δεδιδαγμένοι. Ἐπὶ τούτου οὖν τοῦ Κλήμεντος στάσεως οὐκ ὀλίγης τοῖς ἐν Κορίνθῳ γενομένης ἀδελφοῖς, ἐπέστειλεν ἢ ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησία ἱκανωτάτην γραφὴν τοῖς Κορινθίοις, εἰς εἰρήνην συμβιβάζουσα αὐτοὺς καὶ ἀνανεοῦσα τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ ἦν νεωστὶ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων παράδοσιν εἰλήφει.

„След него [Анаклет], на трето място след апостолите епископството преминава към Климент, който е виждал блажените апостоли, срещал се е с тях и е имал пред очите си проповедта им, както е била произнасяла по домовете; и тяхното предание. И не е бил само той, защото тогава били останали все още мнозина, наставлявани от апостолите.

Та по времето на този Климент възникнал немалък смут сред братята в Коринт. Тогава римската църква изпратила до коринтяните едно силно послание, подканящо ги към мир и обновяващо тяхната вяра и преданието, наскоро придобито от апостолите.“

⁵ Или „Послания към девствениците“. В PG (I 380-452) е публикуван сирийският им текст с латински превод. Може би тях има предвид Епифаний в „Панарион“ XXX,15: „Той насърчава към девство, а те не приемат...“